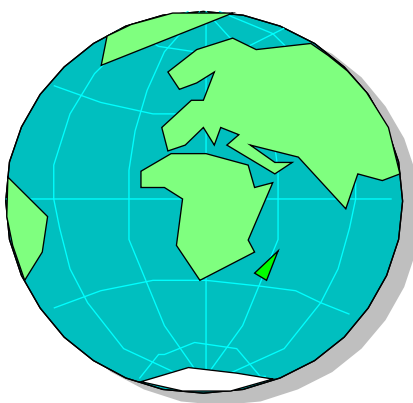

Nº 3

Julio - Septiembre 2006

KURIERO INTERNACIONA

Redaktero: Jean Martignon
Imprimita en Europa

REDAKTERO

Jean Martignon,
12,rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France.
Jeanmartignon@minitel.net e martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri.

Kunlaboras : Editerio Krayono, Ponferrada, Hispania <krayono@yahoo.es>

L'Ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spiritala konekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso.

Karl Schlotterbeck

VORTO DAL REDAKTERO

Omnatempe plura Idisti plendis bitre ke, malgre la linguala supereso di Ido kompare ad Esperanto, la nombro de nia adheranti esas plu mikra e ni esas min serioze egardata kam la Espisti. Tamen, mea-opinione, esas nula misterio pri ico, nome la Esperantisti havas lia FUNDAMENTO qua garantias a li stabila idioma, quan nulu darfes modifikar segun-vole. Tale la reformemi ne restas, e mem ne adiras, en la Espo-movado e ne povas produktar senfina trubli e diskuti ibe en la skopo " plubonigar " ica linguo segun lia propra inklineso. Cetere, la Fundamento esas rigida nur segun semblo, nam en la realeso, la Esperanto-Akademio aceptis nova vorti e nova gramatikala reguli. Ma la fiktiveso di "netushebla" Fundamento permanas, tale impedante la veno da posibla trublifanti ad ita movado. Danke ico Esperanto povis krear literaturo ed atraktar serioza homi, qui volas laborar sur " ferma " sulo e lernar ed uzar linguo di qua la identeso esas sekura. Dum ke la permiso facar reformi en Ido, extreme senkurajigis homi deziranta laborar ed agar serioze ed atraktis a nia movado homi qui prizas diskutar senfine prefere kam agar. La rezulto, de longa tempo, esas evidenta...

Konsentite, me savas ke la plu multa Idisti volas audar nulo pri irga Fundamento, qua semblas esar fera kolumo a li, dum ke en la realeso olta dil idiomo di nia mi-frati esas tre flexebla e sat bone adaptebla. Ma se onu ne volas Fundamento (qua en la vereso existas en Idia danke la KGD), on povus adminime imitar nia kuzi di Interlingua, qui kareas Fundamento, e di qui la reguli permisas a singlu duktar la reformi quin lu deziras en lua linguo-uzado, ma nur la adopto di ca ipsa linguo-uzado da la granda majoritato del adepti di Interlingua posibligos la sanciono di tala novaji da la linguala autoritatozi.

Pro ke la plu multa homi esas konservema linguale e ke la reformemi nur tre rare interkonsentas pri lia modifiki, tale ica libereso ne facas multa destrukturi. Ni povus adoptar oficale, ica konvenciono por Ido. Certe, ni havas samideani qui esas tre desfavoroza a mea propozo pro ke li timas ke itamaniere naskus "linguo-kaoso", ma ja ica libereson ni praktikas ed ol esas pragmato di nia linguo e movado. E la linguala kaoso konformesanta ad ico anke existas ; onu nur lektez la texti redaktita da diversa Idisti. Ma, til nun, esas nula problemo por interkompreno. Se on volas perfekta, o quaze perfekta, linguala uneso ; lore onu adoptez Fundamento. Se onu ne volas Fundamento, onu acptez ke la linguo-uzado dil Idisti esez kelke diferanta.

Ma me retroiras a la temo Interlingua, danke lia flexebla ed inteligenta regularo nia interlinguala kuzi ne kondamnesas tolerar la trublifanti qui desstabiligas, tempope, nia movado, dum tamen mantenar libereso quan Fundamento, konjekteble, ne posibligas.

Anke la Interlingua-movado standas plu bone kam nia malgre la fakto ke Interlingua, kom naturatra linguo, esas klare plu desfacile lernebla kam Ido (ed mem kam Espo). Do, en mea mento, esas tote evidenta ke la absurda (teoriala) libereso reformar irgakande nia linguo havis tre mala konsequi e rezulti ed impedis ni progresar. Esus bona adoptar altra reguli (quale olti di Interlingua) por evitar lurar la neserioza homi (Germane onu dicas "Luftikus" por tala fuseri) e konservar la laboremi qui volas igar nia linguo vivanta ed uzebla en la literaturo ed en la singladia vivo ; nome bona mestieristi volas stabila e solida laborili. La homi qui preferas diskutar pri abstraktaji diskutas vane e, fine, tote ne-utile e sen rezulti. Ni ne obliviez la bela internaciona proverbo : " Stultulo qua marchas iras sempre plu fore kam sidanta filozofa ". Evidente, ni havis til nun tro multa eminenta filozofi en Idia e tro poka agema " stultuli ". Por la centesma aniversario di Ido ni devus fine preferar la ago kam vana paroli.

Sincere via. JM ::: - :::

REJALA EVENTI : REJALA KRISTNASKO POR KATE MIDDLETON

Ica artiklo publikigesis en la jurnalo POINT DE VUE ante la Kristnaskala festo dil yaro 2006 . Parolesas pri raporto pri Kate Middleton, t.e. la quaze fiancicino di Princo William nepotulo di la rejino di Anglia.

Ol esas la maxim sakra santuario, t.e. la preferata domeno di rejino Elisabeth, ube lua patro e lua avulo transmodeskis. Icaloke stacas konstrukturo kontenanta

plu kam 300 chambri. La jolia Kate, evanta 24 printempala yari, e qua havas beleso apta emocar mem la maxim apatioza Britaniani, pasos ibe Kristnasko kun la rejala familio.

"Ico esas nekredibla informajo, konfidas un de lua proxima amiki, nam lo esas por elu maniero divenar mem plu konocata da la rejala familio, qua denun konsideras elu quaze kom apartenanta a lia klano. Me savas ke el esas tre amika ed intima a lua genitori ed a lua fratulo, ma cakaze, unesmafoye elu esos fore de lua familiani. Ma kompense el esos kun William. " Nome, ilu esas ica persono, qua demandis a sua patro invitar la muliero reprezentanta sua viv-amoro. Ye la instanto kande ni imprimas ica texto, Kate ne ja furnisis respondo. " Se elu refuzas, deklaras «bookmaker» lo esos la fino di ca idilio. Elu ne riestablisos. Ma ni havas solida espero vidar ica yuna paro ensemble lor la Kristanakala dio. " S-ino Middleton devos lernar memore la ritui tre prizata da Elisabeth II. Ne esas irga Kristnasko-festo sen rostita dindino, sen

"Christmas pudding" flamagita per brandio. En singla salono trovesas chokolada drajei pozita sur kupi. Siniorino Rejino prizegas oli. Koncerne la donacaji, on devas absolute evitar la gusto-erori. Hike, on opinionas principe ke la rejino havas omno dezirinda. Icakaze, esas tre desfacila, por evitar dicar neposibla, ofrar ad elu ulo qua povus plezar ad el. La rejala familio konseque serchas amuziva e neutila mikra o delicoze " kitsch "-a objekti, tale ica personeti ek konki quin princino Anne ofras a lua matro. Tandem, ne esas Kristnasko sen deala servo, en la kirko St. Mary Magdalen. Omna princini chapelizesas e Kate, evidente, ne darfos ignorar ica regulo. Neanke el povos evitar salutar la turbo. Nome, infalible, esos multa homi icadie en la skopo perceptar ti quin onu konsideras, en Unionita Rejio, kom futura mariajiti. Ico esas posibla pro ke, til nun, Kate, qua esas yuna diplomizito dil universitato di Saint Andrews, ube elu konoceskis la princo, kondutis senerore. Ica yunino qua asertas esar " alergiika ad alkoholo ", e qua esas gracioza en lua saje decanta robi, surhavas anke chapeli o vesti de famoza fabrik-marko. Nu, onu nur vartas la anonco dil fianco. La Angli esas tre deziroza savar. Anke ni.

Adaptita de artiklo da Philippe Séguy

FAMOZA LETIZIA DI HISPANIA

Princino Letizia divenas tam famoza kam Penélope Cruz (granda internaciona stelino) . Lor la tradicionala donaco di la premii "Princo de le Asturia", la aktorino emblemata di Pedro Almodóvar, konkurencensis sucesoze - kom remarkata famozino - da la spozino di Princo Felipe. Ico esis tante evidenta ke la jurnalisto EL MUNDO, ye la sequanta dio, inter lua tituli havis ica frazo : " Doña Letizia e Penélope Cruz havas la sama admiranti ". Ita famozesko ne semblas shokar la lojanti dil palaco di la Zarzuela, quankam li, kustumale, ne tre prizas ke la membri dil rejala familio tale expozesez a la publiko. Tamen esas mencioninda ke Letizia ne plus esas timida yuna princino, nam elu ne plus timas esar autentike el ipsa. Elu esas simpla, direta, spontana. El esas espritoza e samatempes havas grandanma jenerozeso. El esas tre Hispana. Talgrade ke, segun Jesús Marina, jurnalisto di la semanala jurnalisto TIEMPO, " el transformis la tron-heredonto Felipe ad

altra persono, nome lu esas plu afabla, egardema e sentema a la altra homi " .

Quo do eventis por ke elu aparez kom la maxim bona trumpo di le Bourbon ? Ica miraklo nomesas Leonor. Ica infanteto arivinta jus un yaro ante nun, nome ica dicita mikra tron-heredontino, chanjis komplete la situeso tillore existanta. A Letizia, ica nasko permis emancipesar. L'expliko esas simpla nam per donar tron-heredontino a la rejala familio el efektigis la sociala devo di princino mariajita a futura reja. Ulamaniere, lua filiineto grantis ad el legitimeso quan lua mariajo ne ja vere establis. Danke Leonor, Letizia evitis la desagreablaji quin lua Japoniana kolegin, Masako, mustis subisar pro ke el ne sucesas donar infanteto a la heredonta princo. Pro la anuncio dil expekto di duesma filio, Letizia plufortigas sua plaso en la familio rejala. Elu divenis chefa elemento por la futuro di la Hispana krono, nome 60% de lua regnati, segun jurnalala inquesto, opinionas ke " lua matreso " pluproximigis elu sentimentale de la Hispani. Ito, tamen, ne signifikas ke el ne plus havas enemiki qui kritikis el, ma li ne esas tre grandanombra e ne havas ulo serioza por entratenar lia ataki. Princino Letizia tante bone adaptesas a lua vivo enkadre dil rejala familio e pleas tante bone lua rolo di spozino di futura reja ke la rejala familio grantas ad el aparta programo."

Nova etapo en la vivo dil princino " segun la esperoza komento dal jurnalisto Pilar Ortega laboranta che la diala jurnalisto EL MUNDO. La Casa Real savigas ke la aktivesi dil princino havos kom precipua temo la kindaro* e la yunaro. El ja

komencis agar tale en la preurbo di Madrid Pozuelo de Alarcon, ye la pasinta 9ma di oktobro. En la palaco la Zarzuela, on esas tre felica ed on deklaras : " Lo esas maniero augmentar la esforci da omna membri dil rejala familio por informesar pri la sucii e problemi di la Hispani ed esar tre proxima a li ". Ja pro ico, onu ne bone intelektas to quo povus haltigar la kreskanta populareso dil princino e konseque anke olta di Felipe. Forsan, ni travivas la komenco dil " felipismo " pos multa yari de " juan carlismo " ? Ico ne esus mikra vinko da Letizia.

Adaptita de artiklo da Rafael Morata publikigita en la revuo POINT DE VUE

QUALE ESAR VIRO TRANS LA " TABU "-I EN LA DUADEK-E-UNESMA YARCENTO ?

La nefaliebla viro, la maskulo, la dominacanto, ica omno esas adjektivi qui karakterizas ica ekmoda imajo di la viro. Kad ni perdis ica prestizoza reputeso qua esis tante desfacile asumebla ? Semblas ke yes. Kad pro ico ni femineskis ? Lon me ne vere pensas.

Por parolar simple, ni ne plus esas la heredanti di pezoza pasinto, qua ne plus havas existo-motivi. La viro ne plus esas militisto e la muliero ne plus esas flegistino. Ica manikeismo* cesis existar. Pokope, ni divenis la " produkturi " di socio sempre plu mashinizita ube lektar atencoze l'uzo-maniero di modernajo semblas esar plu interesiva kam laborar harde por krear instrumento tante desfacile fabrikebla. Nome, esas plu facila utiligar funcioniganta klefo sur traktoro kam uzar falchilo ! Lo esas evidentajo konstatar ke la cerebro aquiris plu granda importo kam la muskuli. Omna generacioni ne intelektas ico samamaniere. Kelka homi ja aceptis ica pragmato, altra personi arivas pokope ad ica ideo. Fine, esas plusa homi qui ne intelektas bone to quo eventas en nia socio, ma tamen ne audacas questionar su pri su ipsa.

La precipua e konstanta temo, qua ekskluzis omna formi di konkursiveso o di dualeso inter la viro e la muliero, semblas esar lo sequanta ; ensemble onu ganas od ensemble onu perdas. Nia-epoke parolesas vere pri la fakto ke onu portas kargaji duope e ne ke onu fatigas su tote sola. La una o la altra lektas la uzo-maniero per esforcar kunpozar la elementi di ca kompleksa enigmato-ludilo quan la vivo divenis.

De la imaji dil pasinto kelka permanas kom esante mulierala tale okupesar pri sua korpo, uncionar olu, subtile parfumizar olu, kremizar od oleizar olu. Kad ico esas la femineso ? Nu, astonive, me revendikas la yuro agar tale. Singla ento kompozesas per ita du mezuri, per ita du principi qui esas en ni, nome nia maskuleso e nia femineso. La una esas plu developita kam l'altra segun onua sexu.

Ma aceptar onua femineso kande onu esas viro, esas la signo di bela evoluciono. Ica nova konsidero quan onu havas por la altro, per agnoskar lua tota personaleso adportas a ni tote aparta e justa perceptokapableso. E se ni agnoskus en ni ipsa nia feblesi, nia nekoncianta omisi, e se ni konfesus a ni ipsa ke ni esis kelkafoye senkuraja, e lasis ad altri la responsivesi ke ni refuzabis asumir ? Agnoskar la kozi, apertar onua mento, renuncar la falsa certesi prokuras plezuri per qui la rideskovro dil amata persono povos remplasar la tro ofte eventanta rupto.

Esar komfortoza en onua korpo ed en harmonio kun su ipsa esas plu kam irgatempe antee necesa.

Opozite, uzar kremi konformesanta ad onua pelo esas plu bona kam pruntar la kremi di onua kompanino. Sincere, quanta viri, kelkafoye, sen dicar ulo, uzis la produkturi poslasita en la balneyo ? La efekto ne esis desbona, kad ? Nome ico esis kalmiganta, regeneranta, e vere agreabla. Ka ni havis l'impreso esar hominala ? Ni aceptas kremizar ni pos razado, ma ne pos balno. La sportemi, la natisti e la biciklisti razas a su la korpo. Quanta de ica simpla gesti esis olim «tabu»-a ?

La Romani, la Greki, la Arabi ja uzis omnaspeca oleaji ed unguenti por desfatar lia korpo ante o pos balno. Ni bezonis multa tempo por aceptar agnoskar ke li esis justa !

Manikeismo* = Opozito absoluta e sen nuanci di du principi od idei kontrea.

Segun artiklo redaktita da Jean-Yves Udar publikigita en la buletino Weleda

MEA VIZITO EN METZ : URBO INTER DU MONDI

Mea familio patralla-latero havas kom origino la regiono di Metz, Lotringia -est-Francia. Me anke pasabis granda parto de mia infanteso e puereso en vicina vilajego di ca urbo. Ma pro ke mea genitori livis ica regiono, kande me evis 14 yari, por instalar su en sud-Francia, ica urbo e lua regiono divenis stranjera a me, dum tamen restar sat familiara pro la memoraji di mea tre yuna evo ibe. Pro ke ita regiono esas tre austera ed havas nemilda klimato, adminime kompare a la altra regiono di Francia, me ne iris ofte adibe e nur por nelonga tempo. Cayare, me rezolvis ritrovar mea " radiki ", quale onu dicas nunepoke ed irar por tre kurta vakancala sejourno ad-ibe, en la skopo ritrovar la loki ube me pasabis mea yunevo e vidar to quon li divenis.

Me devas tamen, avan omno, explikar, segun posibleso, to quo esas Metz e lua regiono. Dum la epoko dil Romana Imperio, ol esis parto de la Romana provinco Gallia (nunatempe Francia) e Romaneskis komplete. Ma en 406 komencis la tempo dil populala migrado, ed en 451, la urbo konquestesis dal Huni qui masakris omna habitanti. Pose Metz ripopulizesis, ma cafoye, per homi de Germanala tribui. Dum plura yarcenti Metz divenis Germanala e Germane-parolanta urbo, ma pokope la Romaneparolanti qui ne esabis omna exterminata e qui havis plu alta civilizala e kulturala nivelo influis la urbo-habitaro e dum la Mezepoko Metz divenis bilingua urbo ube Latinida dialekto preponderis. Tamen, pos la partigo dil Imperio di Karolus la Granda (843), la regiono Lotringia qua kontenas Metz divenis parto de la lora Germana Imperio ed ol esis restonta Germana dum longa tempo. Dum la XIIIma yarcento, la linguo di la rejo di Francia divenabis tante prestioza ke la Romane-

parolanta Metzani rezolvis adoptar ol kom skribita linguo, nam lia dialekto esis proxima ad ica linguo.

En la XVIma yarcento kande eventis la religiala Reformo da Luther, preske omna Germane-parolanti divenis protestanta dum ke la France-parolanti restis katolika.

En 1552, pro komplikita intrigi e kun la kompliceso da Germana protestanta princi, qui volis krear problemi e desfacilaji a la katolika Germana Imperiestro, Metz, same kam du altra Lotringiana urbi (Toul e Verdun) okupesis dal Franci. La esforci dal Imperiestro por rikonquestar olu esis vana, nam la France-parolanti esis favoroza a la rejo di Francia e la Germani esis protestanta enemika a la Imperiestro.

Pos la milito durinta dum triadek yari (1618-1648) Metz divenis definitive parto de la rejio Francia. En 1685, Rejo Louis XIV supresis la Nantes-edikto di 1598, qua grantabis la kulto-libereso a la protestanti. Lore, quankam ico ne esis la intenco di ta aranujo, omna protestanti qui esis anke Germane-parolanti livis la urbo e refujis a Germana protestanta regioni (precipue a Berlin). Tale ica urbo divenis dum du yarcenti pure Franca e Latinida urbo, quaze la Germana Mezepoko ne existabus.

Ico duris til 1870, kande Francia tote neprudente deklaris milito a tre bone armizita e militistale organizita Prusia. Prusia qua sucesis, danke ita milito, organizar unionita Germania vinkis e la provinco Alzacia-Lotringia di qua Metz e lua cirkumajo esis parto anexesis a Germania. La homi qui ne deziris divenar Germani darfis departar. Pokope granda parto de la Franca habitantaro livis ica urbo e remplasesis da Germani nomizita «altreichdeutsche» (Germani dil anciena Imperio) t.e. Germani qui venis de regioni qui ja esis Germana ante la anexo di Alzacia-Lotringia e da Germane-parolanta Lotringiani.

Fervoyala staciono di Metz

En 1914, kande eruptis la unesma mondo-milito, on povas pensar ke til 80% de la habitantaro konsistis ek Germani e Germane-parolanta Lotringiani. La restanta Franceparolanti duris parolar France inter su, ma divenabis bilingua. Tale Metz ye 1910, cirkume, divenabis autentika Germana urbo. Ne esis same en la vicina urbeti e vilaji ube la Germani poke instalesis ed ube on duris parolar nur France. La periodo dil Ilma Germana Imperio inter 1871 e 1914 esis periodo de granda prospero e la Germani ediktis ecelanta sociala legaro tre avancita kompare a la altra Europana landi, e mem a la tota mondo. La urbo Metz developesis grande, e nova bela quarteri konstruktosis segun la Germana stilo di ca epoko, tale kontributante Germanigar mem plu multe ica urbo. La fervoyala staciono di Metz (qua permanas til nun kom historiala monumento) esis konstrukturo exemplatra segun la maxim pura Germana stilo di ca tempo e reprezentanta formo dil Germana arkitektural arto. La desvinko di Germania en 1918 finis ico. Granda

parto de la «altreichdeutsche» retroiris a Germana e Franci di interna Francia surnomizita dal aborijeni «gens de l'intérieur» (homi venanta de la internajo di nia lando) remplasis la Germana koloniisti. Tamen, restis anke multa Germaneparolanta Lotringiani, qui naskabis en Metz e parolis tote aparta Germana dialekto naskinta de la intermiko di plura Germana Lotringiana dialekti di lia genitori. Ica dialekto nomizesis la Metzger (Metzano). La aspekto di Metz ne chanjis pro ke la arkitekturala laboro dal Germani esabis ecelanta ed onu ne intelektis la neceseso modifikar importante la aspekto di ca urbo. Esis nur kelka mikra adapti.

Plu tarde eruptis la duesma mondo-milito. Kom rezulto dil desvinko di Francia en 1940, la urbo Metz ridivenis Germana. La «Gauleiter» Burckel qua direktis la regiono Lothringia esis fanatika nazisto e tot-Germano, il rezolvis ekpulsigar a sud-Francia omna Lotringiani suspektata havar simpatio por Francia, t.e. preske omna France-parolanti ma anke multa Germane-parolanti inkluzite olima «altreichdeutsche» (Germani dil anciena Imperio) selektinta restar en Lotringia pos 1918. Li remplasesis da nova Germana koloniisti nomizita «siedler». Lore Metz ridivenis pure Germana urbo, quale dum la periodo dil frua Mezepoko. A la skarsega restinta France-parolanti esis interdiktata parolar France enstrade. Quale onu savas nazista Germana perdis la milito. La «siedler» mustis retroirar a Germana e la ekpulsiti retrovenis. Pos la milito, on parolis multe min multe la Germana kam antee e nunepoke pro la morto di lua parolanti ica linguo preske complete desaparitis. La linguala situeso en Metz esas itere olta di la periodo ante 1870.

Tamen ye altra vidpunti la traci dil Germana influo restas forta...

Dum la pasinta printempo, Metzana parentino di me mortabis e me iris a la enterigo. Pos rividir mea familiani, me rezolvis «vakancar» dum kelka dii en ita regiono ube me pasabis mea tre yuna evo. Kom konsequo, ye la jovdio 28ma di septembro, me arivis a la fervoyala staciono di Metz.

Un de mea kuzuli aceptis me e duktis me a mea hotelo, nam pro diversa kauzi, il ne povis gastigar me heme. Me

ja konocis ica hotelo ube me sejourabis lor la tempo dil enterigo di mea parentino, ica hotelo, cetere, esis tre proxima a la habiteyo di mea kuzo.

Pro ke me esis fatigita, me restis dum la vespero en la hotelo e me spektis la televizionala programi. Quoniam* on esas proxima a Germana en Metz, on havas la posibleso kaptar Germana kanali. Me selektis amuziva e komika Germana filmo. La ceno eventis en Bavaria, tre katolika regiono di Germana, e la filmo esis detektiva filmo kun sacerdoto qua esis la tre kompetenta e genioza detektivo. Ma ca filmo, havis multa komika traiti. Tamen, semblis a me ke la katolika Eklezio en Bavaria havas preske same forta influo kam en Hispania lor la Franco-tempo. Kun la difero ke en Bavaria ica influo esas tote libere aceptita e subisita dum ke en Hispania ol

Germana quartero di Metz

esis parte impozita da la guvernerio. Forsan mea Hispana lektanti ne konsentos pri to quon me asertas e me esas pronta aceptar lia kritiko.

Ye la sequanta dio, me rezolvis vizitar la urbo Metz. La autobusala servo ibe esas tre bona e me povis vidar multa loki e quarteri quin me ne obliviabis. Precipue, me volis irar a la quartero Saint Jacques, pro ke Germana interretala konocato (nedista), qua tre prizas la urbo Metz, skribabis a me ke en ica quartero esis ankore kelka Germaneparolanti kun qui il havabis la posibleso konversar, fakte ica quartero esas tre anciena quartero ube trovesas multa vendeji. Konstateble, mea korespondanto esis justa e me havis la posibleso ibe audar Germane-parolanta lokani (nur du ne plus tre yuna personi), ma evidente li esis ecepto trovebla nur en ica quartero. En la tre anciena e mezepokal stradeti, cirkondanta la areo dil vendeji, me audis yuni parolar Slava idioma.

Per ico me konstatis ke Metz gastigas Slava enmigranti qui divenis parto de lua habitantaro, dum ke en cetera parti de Francia tala enmigrado ne ja esis konstatebla lore (ma la situeso chanjis tre rapide e preske subite depos ka 1ma di januaro 2007 e la arivo da nova est-Europana landi en Europana Uniono).

Me promenis til la precipua kirko di Metz, nome la katedralo Saint-Etienne. Olim (1994) me konstatabis ke un de la statui di la santi cirkum la katedralo-portalo reprezentis imperiestro Wilhelm II (ilqua esis la Germana statestro dum la periodo di la Germana dominaco ante la unesma mondo-milito), cafoye me konstatis kun astono ke la vizajo dil santo modifikesis e ke ne plus esas traco di Wilhelm II. Pro quo desaparigir ica historiala folklorajo ? Dum ke on tolerabis ol dum longa tempo !? Ica misterion me ne povis klarigar e me tre astonis mea kuzulo plu tarde kande me raportis a lu ica fakto.

Marchante sur la pitoreska ed anciena katedralo-placo, me vidis desnova vendejo de libri che qua onu povis vidar ye la vetrino mikra afisho ube montresis Germana laboranti e militisti en Metz dum la tempo dil anexo a Germania, ye 1900 cirkume. Me vidis anke grupo de Slave-parolanta yuni misterioze nur nigre e blanke vestizita qui iris a dometo proxim la katedralo por entreprezar guidata vizito dil katedralo e dil urbo. Irante a la stradi nefora de la Deo-domo, me vidis tre anciena quarteri tamen bone mantenata e tre komercanta.

Tandem, ante retroirar a la hotelo, me rezolvis irar a la placo dil fervoyala staciono. Ibe, on povas bone vidar la fervoyala staciono e la vicinesanta quarteri. La stacionokonstrukturo esas ulo tre aparta, segun la stilo Romana-Bizancana tre segun-moda en la Imperio di Siniro Imperiestro Wilhelm II, ico esas pezoza ma ne sen fantazio, nome on vidas multa skulturi qui supozesas reprezentar ceni di Germana legendi e Mezepokala literaturo ed anke ceni ube montresis Germana voyajanti dum la XIXma yarcento. La edifici dil vicinesanta quarteri esas en la sama

La katedralo di Metz

stilo qua pensigas da me prefere pri nord-Germania kam pri Francia. Malgre ico, nulaloke, me audis parolar Germane.

Internajo di la katedralo

Dum la posdimezo, me iris a la vilajo Rozérieulles ube mea genitori habitis dum mea infanteso e qua esis anke la rezideyo di mea geavi patralla-latere. Me acensis kolino e trairis la vilajo Sainte Ruffine, qua preske restis nechanjita depos mea puereso. On povas vidar de-ibe agreabla presque montala peizajo.

Ica vilajo esis anke (dum mea puereso) famoza pro ke ante la unesma mondo-milito, lua habitanti, quankam Franceparolanti, divenabis fervoroza e mem fanatika Germana patrioti. Ma li esis unika kazo en la regiono e la altra France-parolanta vilaji ed urbeti esis multe min entuziasmoza pri lia nova nacionaleso.

Pos trairir granda choseo, me arivis a la vilajo Rozérieulles (Germane : Roseringen), me preterpasis la tombeyo ed acensis la anciena stradeto, trairata per rivereto, qua duktis a la domo di mea geavi. Nulo chanjis depos mea infanteso, nur omno kelke pluoldeskis.

Omna stradeti quin me trairis restabis same kam oli esis kinadek yari ante nun. Nula stranjera enmigranti videblesis, nur homi di Europana gento.

Me iris sur voyeti qui duktis a boski e monteto nomita " Foyo " vorto qua signifikas " la foliizito " en la anciena Latinida Lotringiana dialekto (dialekto ne plus parolata depos longa tempo) pro ke ica altajo esas provizita per multa arbori. Mea memoraji prizentis a me ulo agreabla, ma me esis kelke deceptita per la realajo. Nulo, fakte, esis diferanta de mea memoraji, nur la peizajo esis sen gracia, kelke pezosa e nule charmiva (tale adminime semblis a me), malgre la nefushita naturo, malgre la arbori e la videbla kolini. Ulo nedefinebla mankis por adportar beleso ad ica naturala kadro, qua povabus esar tre agreabla. Kad esis la oldacha e nepleziva arkitekturo dil vilajo qua fushis omno ? Me ne savas, ma me konjektas ke probable, yes.

Detalon me remarkis sur rurala voyeto cirkondanta agri, nome olim, dum mea infanteso, videblesis granda bronza krucifixo kun Kristo-statuo. Lore la statuo esis ruptita, nun omno esis reparita ed en bona stando. Sub la krucifixo trovesas soklo ube esis enskriburo en la Latina. Ica enskriburo esas bone mantenata e lektele ankore nun. Ol evas de 1890, cirkume. Esas plura tala religiala (e kelkafoye nereligiala) statui e simbolo qui evas de ta tempo ed esas en la Latina. Me konjektas ke la lokala autoritatozi ne volis enskribigar ulo en la Germana qua esis tote stranjera e kelkafoye nekomprezata linguo da la plu multa lokani. E poke prizata da li. Altra-latere, la Germana autoritatozi nulatempe aceptabus ulo en stranjera linguo, pluse di enemika lando, sur la Germana teritorio, do la Latina esis meza solvuro qua posibligis evitar la Germana (e la Franca) e qua esis la linguo di la lore (en ica regiono) tre povoza e respektata katolika Eklezio. La kulturozi di ca epoko e la sacerdoti savis la Latina ed eventuale povis tradukar la Latina frazi a min edukata homi, dum ke la Germana autoritatozi ne opozesis a teksti redaktita en

neutra e prestioza idioma ed aceptis kredar la fiktivajo di la Latina kom linguo dil Eklezio e di supera kulturo.

Ye la sequanta dio, me vizitis la urbeto Moulins les Metz (ye tri kilometri de Rozérieulles) ube me pasabis mea puereso. Esis plu multa chanji ibe ed ica plu aktiva loko, kelke moderneskis kun multa ne-Europana enmigranti. Tamen, ol esis bone rikonocebla ma sen granda intereso.

Posdimeze, me esis itere en la Metzala stradi, e me vizitis oli per-autobuse e pede. Me povis nur konstatar la Franca-Germana aspekto di ca urbo. Quale me ja savigis la fervoyala staciono esas tote Germana e la quarteri qui cirkondas olu anke.

E mem plu Germana kam to quo existas nun en Germania, nome Metz ne sufris, od apene, pro bombardi dum la duesma mondo-milito, dum ke la plu multa German urbi ye la sama importo komplete destruktis. Ulte lo, west-Germania subisis koaktata Usanigo e mem en la indulgata urbi, on chanjigis multo di to quo povis aspektar tro Germana. Metz ridiveninte Franca urbo ne koaktis Usaneskar, nam Francia ne esis desvinkinta lando punisata da Usa. En est-Germania esis indulgata urbi, qui pro ke oli esis en Rusa zono ne bezonis Usaneskar, ma dum la komunista tempo, oli ne flegesis ed esis en mala stando lor la chanjo di 1989. En Metz onu sorgoze mantenis ica urbo en decanta stando.

Tale, la olda Germani qui vizitas Metz ritrovas la arkitekturo e la urbala atmosfero qui existis olim en Germania, e qui ibe, esas nun nur memoraji. Versimile ico esas la motivo qua tante atraktas la Germani a Metz, quankam li preferas ne konfesar lo. Advere Metz esas ulaspeca perdita Atlantida por li, exakte same kam esas Andaluzia por la Arabi. Ico esis olim lia posedajo, mantenis bone traci di lia okupado, ma perdesis por li.

Tamen la paradoxo esas ke ica urbo, qua en kelka quarteri aspektas Germana tilextreme, talgrade ke ico mem ne plus esas posibla nek pensebla en Germania di nuna tempo, tamen esas profunde Franca segun la sentimento e segun la linguo.

Onu, nunadie, parolas nur France ibe malgre ke esas ne-poka decendanti di anciana Germani e malgre ke la aspekto di la lokala habitantaro esas multe plu Germana kam Franca. Ma la mentaleso duras esar " altddeutsch " (olda Germana) ; la lokani laboras multe e kun Prusiana diciplino e severeso. On audas ofte enstrade la questiono :

- " Kad ico esas permisata ? "

Ita mentaleso mem " infektis " la enmigranti. Me memoras ke afabla e ridetanta Afrikanino, servanta en drinkejo, a qua ulo demandesis, respondis :

- Me devas questionar la jeranto di hike kad ico esas permisata ? (!)

Germania nunepoke ne plus esas tante severa e Prusianigita, ma en Metz pos 1870 la Prusiana Germani impozis lia vivo-maniero e mentaleso e nulu, pose, probis extirpar oli, dum ke, quale dicite, Germania ipse esis Usanigita pos 1945.

La Metzani ipsa esas fieras esar prefere de Germanala gento ed havas sentimento di superioreso relate la Franci di interna Francia. Ma ico ne impedas ke li havas tre akuta sentimento patriota Franca e li nur parolas France, nam tre poka homi esas bilingua e savas la Germana. Malgre la Germana aspekto e malgre la " olda Prusiana " mentaleso.

Existas altra quarteri qui konstruktis ante la Germana periodo, o pose, e li havas aspekto tote regionala e Franca. On sentas ke en ica urbo e lua regiono esas permananta afronto e kunvivo di la Germanala e Latinida mondi. Unfoye la uni esas vinkera altra-foye li desvinkas profite a la altri en tre nestabila equilibrio.

Kande me lektas Germana retala pagini pri Metz, me singlafoye astonesas per la amo quan la Germani havas ad ica austera urbo. Por li, ol esas tre bela urbo kun Franca koquarto ed eleganta vivo-maniero. Certe Metz ne esas leda, ed ultre ico, ol bone situesas cirkondata da monti e trairata da rivero. Ol anke ne indijas arei kun arbori e prati. Ma kad ico esas suficanta por esar tam atraktiva kam la Germani asertas ? Me povas dicar ke segun la restorerii quin me vizitis, la Franca koquarto ne atingas lua zenito ibe. Mem se onu ne manjas dessaporoza repasti. Kad eleganta vivo-maniero (art de vivre, en la Franca) ? Hm, ico esus forsan justa segun la koncepti qui esis valida en Prusia dum 1900. Mea-opinione to quo facinas la Germani esas la mixajo di anciena Germaneso e di stranjera (a li) Franceso qua produktas ulo tote exotika e samatempe tre (preske tro)familiara a li.

Dum la vespero di ca dio, me dineis che mea kuzulo e lua spozino. Pos la repasto ante retroirar a mea hotelo, mea kuzulo, per lua automobilo, vizitigis da me la urbo Metz dumnokte. Certe valoras la peno vidar lua monumenti lumizita. To quo interesis ed impresis me esis la vizito opoze a la kirko di santino Ségolène. Me kredis ke tala nomo esis stranjera e nule Franca, nam ol absolute ne esas kustumala en Francia. Ma un de nia eminenta politikistini nomesas Ségolène Royal, ed ultre lo me saveskis ke elu, e lua familio havas kom origino la regiono di Metz. Do, el esas quaze samlandanino, senegarde de lua politikala latero qua esas altra afero.

Mea vizito en Metz finis tale, nam ye la posa dio, me retroiris a mea habiteyo en Parisala regiono.

Me ne savas quon pensar pri Metz nam a me ol esas samatempe facinanta e tedanta urbo. Facinanta pro lua historio, parto de lua quarteri e monumenti e tedanta pro lua nemilda klimato, ula de lua stradi qui esas tro griza e tro oldacha. Forsan me devus esar Germano por vere prizar ol quale devus esar.

JM ::::-:::

LA TRI FILIFINERI

Existis olim yunino extreme bela, ma anke extreme ociema pri filifar. El hororis filifo. Malgre rezoni, exhorti, reprimandi da lua matro, el nultempe volis tushar filif-roto. Uldie lua matro iracinte pro tanta obstino, batis el, e la bela yunino ploreskis lautege. Juste ye ta instanto, la rejino esis pretervehanta. El haltigis sua veturo, eniris la domo e questionis la matro pro quo el batis sua filio tante severe ke lua plorado audeis de la strado. La muliero shamis pri revelar l'ociemeso dil yunino e dicis :

- Me ne povas decidigar el livar sua spindelo. El volas filifar sencese, or me esas povra e ne povas furnisar ad el filaso.

La rejino respondis :

- Me diletas spektar filifo ; nulo plu plezas a me kam la grondeto di filif-roto. Lasez vua filio venar en mea palaco. Me havas enorma lin-quanto, el povos filifar segunvole.

La matro joyis pri ta propozo, e la rejino forduktis la yunino.

Kande li esis arivinta en la palaco, la rejino montris al yunino 3 chambri plenigita del sulo til la plafono per belega lin-filaso.

- Filigez to omna, el dicis, e kande tu finabos la tasko, me donos a tu mea seniora filiulo kom spozo. Me nule egardos tua povreso, ma konsideros tua laboremeso kom doto suficanta.

La yunino dicis nulo, ma el pavoris interne, nam el ne sucesabus filigar tanta lin-amaso mem se el vivabus triacent yari e laborabus singladie del matino til la vespero. Kande el esis sola, el ploris e restis tale dum tri dii sen laborar irgo per sua dek fingri. La rejino rivenis ye la triesma dio e tre astonesis vidante ke nulo esas ja facita. La yunino ekuzis su dicante :

- Mea chagreno pro livir mea matro impedis me komencar la tasko.

- La rejino aceptis ta expliko, ma dicis a la yunino :

- Oportas ke tu komencez morge.

Kande la yunino esis itere sola, el su questionis pri quale el helpos su, e sideskis trublite an la fenestro. El vidis advenar tri mulieri de qui l'unesma havis pedo longe plat ; la duesma havis la infra labio tante enorma ke ol pendis til sub la mentono ; la triesma havis polexo larjega. Li haltis avan la fenestro, levis la okuli al yunino e questionis lu pri quo igas lu trista. El explikis la kauzo di sua chagreno, e la tri mulieri ofris a lu sua helpo.

- Se tu promisas invitor ni a tua mariajo, li dicis, e se tu ne shamos prizentar ni kom tua kuzini ed ofrar a ni plaso an tua tablo, ni filigos tua filaso, e la tasko esos balde parfacita.

- Totakordie me promisas, el respondis, enirez do e quik laboreskez.

El enduktis la tri stranja mulieri ed instalis li en l'unesma chambro, en qua li komencis filifar. L'unesma tir-filigis la stupo e pedagis la roto ; la duesma humidigis la filo ; la triesma tordis e presis ol sur la tablo, e ye singla polexo-stroko di el, skeno de maxim tenua lin-filo falis sur la planko-sulo. La yunino celis del rejino la tri filiferi, e montris ad el, singlafoye kande el recevis lua vizito, la filo-quanto ja laborita. E la rejino facis multega laudi e gratuli.

Kande l'unesma chambredo esis parfiligita, on entraprezis la duesma, pose le triesma, qui balde vakuigesis de filaso. Lore la tri mulieri foriris, pos dicir al yunino:

- Ne obiliviez tua promiso, nam de to dependas tua honoro.

Pos ke la yunino montrabis al rejino la chambri vakuigita e l'amasego de fil-skeni, dio fixigesis por la mariajo. La princa fiancitulo aspektis ravisata spozigor muliero tante habil ed agema, e laudis el multege.

- Me havas tri kuzini, el dicis, e, pro ke li esis tre bonfacema a me, me ne volas obliviar li en mea feliceso. Permisez do a me invitar li a nia mariajo ed ofrar a li plaso an nia tablo.

La princo e la rejino dicis :

- Ni povas refuzar a tu nulo.

Kande la festo mariajal esis komencinta, la tri mulieri arivis ceremonioze ornita, e la spozino dicis :

- Vi esas plezure aceptata, kara kuzini.

- Ha, dicis la princo, quale povis eventar ke tu, tante bela, havas parenti tante leda ? E turnante su ad elta qua havis pedo longa e plata, il questionis el :

- Pro quo vu havas pedo tante longa e plata ?

- Pro pedagir la filif-roto, el respondis ; pro pedagir la filif-roto.

Il pose turnis su al duesma, e dicis :

- Pro quo vu havas l'infra labio tante enorma ?
  - Pro humidigir la filo, el respondis ; pro humidigir la filo.
- Il fine questionis la triesma :
- Pro quo vu havas polexo tante larja ?
  - Pro tordir la filo, el respondis ; pro tordir la filo.
- La princo pavorigite, dicis :
- Ne plus ultempe de nun mea jolia spoza tushez filif-roto !
- Tale el liberigesis de ta odiegat okupo.
Segun rakonto da le Grimm, tradukita da J. Houillon

Le Grimm

LA INTERRETO KAD GLOBALIGO OD REGIONALIGO ? KAD APERTITESO A LA MONDO O KAD IZOLIGO ?

La generala uzado di komputili e la frequentado dil interreto povas havar tote neprevidita konsequi. Ti qui impulsis la interreto, certe deziris ke la mondo divenez per ico globala vilajo ed unionar nia planeto per omna moyeni. Kad li esas sucesanta ? Forsan, ulagrade, yes, e ni ldisti, di qui la linguo intencas divenar la internaciona komunikilo eminente, ni povas dicar ulo pri ico, quankam la frequentado di homi di la tota mondo per komputili esas ofte deceptanta, nam la komuna linguo ne garantias a ni la sama interesi e la sama inklinesi e, kelkafoye stranja e/o maligna homi, quin ni tote bone kareus, aparas en nia forumi. Ma ni havas, adminime ed omnakaze, la posibleso konoceskar homi ed eventi di nia tota planeto.

Ma samatempe, ulo neprevidita da la koncepteri dil interreto aparas, nome pro ke la interreto povas funcionar kom biblioteko extensita a la tota mondo ed a tota temi, on povas trovar informaji pri regionalaji o lokalaji quin onu ne povis obtenar antee, o nur tre desfacile per laboro di cienciasa od erudita serchero duranta ofte multa yari e qua nun postulas nur la esforco di kelka komputilala klicki.

Tale pro kuriozesos, me saveskis informi pri la kulturo, la historio, la dialekto dil originala regiono di mea familio, quan mea patro naskinta e vivinta en ol dum multa yari, nulatempe savis e quin mea kuzi, qui sempre habitis ol, nesavas. Per la interreto se on interesesas pri la tota mondo, on povas acesar to quon onu deziras, ma se on interesesas nur pri sua hema loko o regiono onu povas anke obtenar lo dezirata. Kande me aludis jokoze ke la redaktero di PROGRESO esas tote moderna pro ke il tradukas verki textizita en lua hemurbala dialekto por internaciona publiko, me ne ja koncieskis qualagrade me esis justa, nome la interreto posibligas deskovrar tote lokala literaturo e temi qui esis ignorata e nekonocata antee.

La komunikado-revoluciono produktita per la interreto tre similesas olta efektigita kin yarcenti ante nun per la invento dil imprimado. Or, quo eventis lore ? On kreis normigita nacionala lingui por posibligar a la lekteri bone intelektar omno quo redaktesis en lia lando e, tale, on renunciis la universaleso di la Latina qua divenis mortinta linguo uzata nur da alte instruktita e savoza kulturozi, dum ke

antee omni, qui lernabis skribar e lektar, savis ol adminime decante. La universaleso dil Eklezio katolika ruptesis per la Reformo pro ke diversa opinioni povis plu facile expresesar.

Konseque per la plufortigo di la nacionala idiomi e la naskanta opiniono-libereso, la mondo divenis plu bunta e diversa. La kresko e plufortigo dil nacionala Stati finis la tempo dil anarkiala feudaleso un-latere, ma altra-latere on renuncis la revo di unionita mondo sub la ceptro di Imperiestro guidata dal papo.

La nuna revoluciono ne esas tre diferanta. Cafoye, me ne volas parolar pri politiko ma pri simpla homi. Olim, kande homi havis ideali kelke exter la kustumala normo, li, kelkafoye, povis nur tre desfacile, o tote ne, trovar sampensanti. Do, ula tradicionala sociala ordino e vivo mantenesis ed homi tre diversa kunvivis en komuna mentala universo e normo. Nun, pro la interreto on povas trovar, sen tro multa problemi, homi qui havas la sama " hobby "-i od intereso-temi (sive ye mondala skalo sive ye lokala skalo).

La rezulto, mea-opinione, esas ke la homi sempre plu inkluzos su en aparta mentala universi e perdos la kontakto kun la generala socio pro ke li volos evitar relatar kun altra-pensanti e li sempre plu ignoros altra vivo-koncepti e mondo-reprezenti kam lia. Ica kreskanta izoligo en aparta grupi ne esas sendanjera, ed, omnakaze, ol iras a la opozita sinso di la promoceri dil globalismo, adminime ye la vidpunto dil individui. La shovinesi omnaspeca havas forsan bela futuro.

JM ::: - :::

IDO-VIVO REKLAMO POR IDALA LIBRI

Recente nia samideano Gonçalo Neves respondis a mesajo pregante informi por texti de katolika pregi en Ido. Yen lua interesiva respondo ed informo.

Pregi e konfeso per la linguo internaciona Ido. Tradukita da L. de Beaufront.
Fontainebleau: Alfred Pouyé 1912. 63 p.

Tre interesiva esas anke:

Katekismo por l'infanti qui preparas su al unesma komunio ed al konfirmo.

Extraktita ek la katekismo dil doktrino kristana, publikigita segun impero di Supra Pontifiko Pius X e sequata dal dekreto "Quam singularii". (Trad. L. de Beaufront).

Fontainebleau: Alfred Pouyé 1914. 32 + (11) p.

En la unesma chapitro di ca verko on trovas la "Unesma pregi e formuli savenda memore" en la Latina kun tre bela Ido tradukuro (credo, pater noster, gloria patri, ave Maria, salve regina, angele Dei).

Amba libri esas komprebla tre chipe che la brokantala fako di CDELI.

Kordiale,
Goncalo Neves

OBEZESO

Procenti de obezesos

1. En Usa 30% de la homi evanta plu kam 15 yari esas obeza
2. En Unionita Rejio la obezesos-procento esas 23%
3. En Germania ol esas ye 20%
4. En Francia ol esas ye 8%

(Segun informo dissavigita dal gratuita jurnalo METRO publikigita ye la 11ma di januaro 2007 en Francia)

PRI SINKRONALESO* ED UN DE MEA ANCIENA INTERRETALA MESAJI

Recente on parolis pri la labori dil kontestata ciencisto Rupert Sheldrake pri la sinkronaleso*, aludante ta temo eminenta samideano ripublikigis mesaji sendita olim e qui anke traktas pri la koncernata temo.

Yen unesme la mesajo da nia samideano respondanta a mesajo da me trovebla sub la lua :

Kara Jean,

Forsan posibla expliko esus trovebla en la teorio dil "disidenta" biologiisto, Rupert Sheldrake, pri (en la Angla) "morphic resonance" "resono morfologia" termino quan lu inventis por fenomeno qua, lu kredas, existas vaste.

Il kredas ke lua teorio esas ciencala, e ke ol esas "pruvebla" o despruvebla per apta experimenti. La majoritato di ciencisti ne volas disipar tempo e pekunio por experimenti pri absurda teorio. Ula personi facis kelka experimenti, ed on pretendas ke li suportas la teorio.

Lua unesma libro pri ta teorio esis, en 1981, "A new science of life" (Nova cienco di vivo). Inter lua altra libri esas, en 1988, "The presence of the past" (La prezentoso dil pasinto).

Parenteze, en 2003 editesis lua libro, "The sense of being stared at", parte pri la sento (o senso?) quan on semble povas havar, sen vidir regardanto (qua forsan esas dop on), ke ulu fixe regardas on.

Me ne havas opiniono pri la valideso dil teorii extraordinara di Rupert Sheldrake, ma lu esas sincera ed interesiva. Me ne savas ka lua libri esas editita en altra lingui.

Kordiale,
Robert.

*****

Yen mea antea sendajo:

(...) La sama revueto raportas anke stranja fakto, nun tre konocata, koncernanta la operaco "overlord" por preparar la desembarco dal federita trupi en Normandia ye la 6ma di junio 1944. Por omna altra operaci existis kodexala vorti.

La sekretajo esis severe gardata por sekurigar la suceso dil desembarco. Or, dum mayo 1944, t.e. un monato ante la D-Dio , omna ita vorti di qui la futuro dil mondo dependis aparis... en la krucvort-enigmati di la jurnalo LONDON DAILY TELEGRAPH !

Quik la Angla sekreta servi invadis la laboreyo dil jurnalero. Qua esas la autoro di ta krucvort-enigmati ? Kad danjeroza trahizero ? Spionanto pagata dal nazisti ? La realeso esas plu fola kam la fiktivajo...

Nur olda employato, Leonard Dawe, qua laboras por la DAILY TELEGRAPH. La oldulo ne komprenas to quon on reprochas a lu. E mem pos la milito, kande il informesabis, ilu nulatempe intelektis quale ita vorti, qui celis la maxim bone gardata sekretaji di ta tempo, povis samatempe venar a lua spirito. On kustumas mokar la "magio", ma forsan en anciena civilizaci, homi, kun altra mento kam nia, ja konstatabis ita fakti e developis scienco pri ol qua povis esar tre efikiva. Ma kun nia "racionalista" mento occidentala aktuala ica fakti celesas o refuzesas.

SUGESTO POR AMELIORAR NIA INTERRETALA PRIZENTO

Recente me lektis che la inter-reto pri Ido en blogo, e la autoro dicis ke multa pagini pri Ido havas anciena stilo, olqua esis bona ye dek yari ante nun, ma to povus deceptar la personi qui deziras lernar helpanta linguo. Me sincere pensas tale, ma ne komplete, nam me havas vera inklineso por lernar Ido irgaspeca esez la fonto.

Ma certe ta persono esas plu o min justa pri la manko di "atraktiveso" di la Idala ret-pagini. Me audacas dicar a la Idala autori di ta ret-pagini ke li devus "modernigar" su por atraktar nova lernanti.

Existas proverbo qua dicis "Del vido naskas l'amo (de la vista nace el amor)" Yen la adreso pri tala komento:

<http://barrapunto.com/journal.pl?op=display&id=20367&uid=13194>

Kordiale

JCR

PRI LA JAPONIANA LINGUO

La Japoniana skribesas per du silabala skribomanieri e per Chiniana literi.

Quankam ica linguo esas tote diferanta de la Chiniana, la literi uzata por skribar la Japoniana idiomon havas Chinia kom origino-loko, ube supozeble oli kreesis mili de yari ante nun. Ica literi, nomita «kanji» en la Japoniana, esis komence desegnuri.

Dum la sucedo dil tempo, oli evolucionis e, nunepoke, le plu multa «kanji» ne plus similesas la originala literi. «Kanji» povas reprezentar tota vorto od elemento konstituciva di vorto. La nombro di le maxim uzata «kanji» esas 2000. La pueri lernas 1006 de oli en la primara skolo e 939 plusa en la gimnazio.

Ultre le «kanji», la Japoniani uzas du silabala skribomanieri, nome le «kana», olqui inkluzas le «hiragana» e le «katakana», amba sistemi naskis de le «kanji».

Singla de ita silabala sistemi kompozesas per 46 fonetikala literi qui konformesas a silabi (kustumale, un konsonanto ed un vokalo, exemple «ka»). Le kana povas asociar a punti qui indikas pronunco-chanjo e li posibligas expresar omna soni di la moderna Japoniana linguo. La silabala skribosistemo «hiragana» asocias a le «kanji» por skribar ordinara vorti Japoniana. La silabala skribosistemo «katakana» uzesas por trans-skribar la vorti pruntita a la stranjera lingui, tale la propra nomi exterlandala, same kam la bruosi e la brami dil animala.

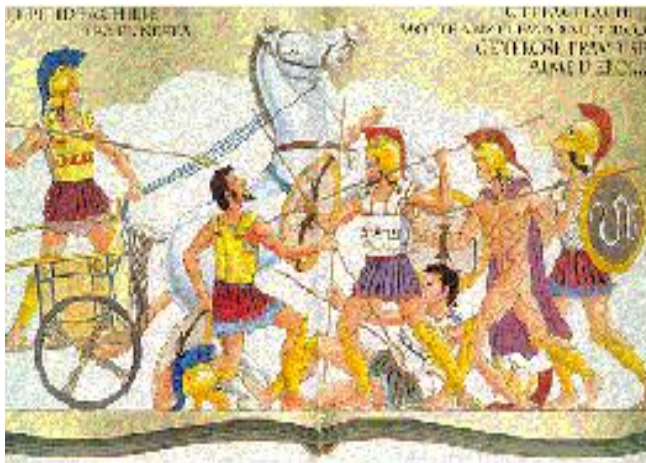
En Japonia, existas anke multa dialekti nomizita «hōgen»-i. Singla dialekto havas propra vorti por indikar la sama kozi kam la oficala linguo. Existas anke multa acento- ed intonado-diferi, e la verbi e la adjektivi prizentas dezinenko-varianti.

Tamen la linguo parolata en Tokio konsideresas kom la normigita Japoniana e la dialekti esas nur rare obstaklo por la interkompreno.

Segun texto pri la Japoniana kulturo trovata che la interreto

L'ILIADO DA HOMEROS

Rezumo di lo preirinta : Pro insulto facita da rejo Agamemnôn a lua sakrifisto la deo Apollôn punisas per mortigera epidemio la Akhaiani. Pos granda disputo kun rejo Agamemnôn, la heroulo Akhillevs mustas cedar. Il imploras lua deala matro Thétis por helpar lu ed el adparolas Zevs, la rejo dil Dei, favore a lua filiulo.

Tale elu parolis, e Zevs, qua amasigas la nubi ne respondis e restis tacanta dum longa tempo. E Thétis, sizinte lua genui quin elu kisis, dicis duesmafoye :

- Konsentez e promisez sincere, o refuzez a me ica favoro, nam tu povas timar nulo. Me saveskez kad me esas la maxim desestimata de la Deini !

E Zevs, qua amasigas la nubi, kun profunda sospiro, dicis ad elu :

- Certe, lo produktos granda desfelicaji, kande tu luktigos me

kontre Hèrè, e kande el iracigabos me per ofensanta paroli. Nome, elu ne cesas, inter la nemortiva Dei, reprochar a me sustenar la Troiani dum la kombato. Nun, departez urjante, pro timo ke Hèrè videz tu. Me reflektos por agar to quon tu demandas a me, e me donas a tu kom gajo pri ico signo di mea kapo, por ke tu esez konvikita. Ed ico esas la maxim granda de mea signi por la Nemortivi pro ke me povas nek revokar, nek renegar, nek omisar to quon me promisis per signo di mea kapo.

E la Kroniôn, parolinte tale, kontraktis lua blua brovi. La ambroziala hararo agitesis sur la nemortiva kapo dil Rejo, e la vasta Olimpo shanceligesis pro ico.

Amba, pos tale interparolir, desrenkontris l'unu l'altru. Thétis saltis aden la maro profunda, de la altaĵo dil dazlanta Olimpo, e Zevs retroiris aden lua domo. Ed omna Dei staceskis de lia sidili kande li videskis lia Patro, e nulu audacis vartigar lu, nome omni iris hastoze vers lu, lore il sideskis sur lua trono. Ma Hèrè ne esabis trompata, pro ke el vidabis lu interparolar kun la filiino dil Oldulo di la maro, Thétis, qua havas arjentea pedi. El dicis bitra reprochi a Zevs Kroniôn :

- Qua inter la Dei, ho tu Nemortivo ruzoza, konvencionis ulo kun tu ? Plezas sencese a tu, fore de me, rezolvar sekrete ulo, e nulatempe tu dicas a me to quon tu intencas agar.

E la Patro dil Dei e dil homi respondis ad el :

- Ho Hèrè ne esperez konocar mea omna pensi. Oli esus terorigiva a tu, quankam tu esas mea spozino. Olta quan oportas ke tu saveskez, nula de la Dei e del homi savos ol ante tu ; ma koncerne olta quan me meditas fore de la Dei, ne serchez nek explorez ol.

Lore la veneracinda Hèrè, qua havas bovala okuli, respondis a lu :

- Ho terorigiva Kronido, quon tu dicis ? Certe, me nulatempe questionis tu e ne serchis konocar tua pensi, e tu meditas to quon plezas a tu en tua mento. Ma me tremas pensar ke la filiino dil Maro-Oldulo, Thétis, qua havas arjentea pedi, povus seduktir tu; nam quik de ica matino, elu sideskis apud tu ed el sizis tua genui. Tu promisis a lu, me konjektas, ke tu honorizos Akhillevs e ke tu faligos granda nombro de homi apud la navi dil Akhaiani.

Ta-instante Zevs, qua amasigas la nubi, respondis ad el ed ilu dicis :

- Ho folino ! Tu suspektas me sencese e me ne povas celar a tu to quon me agas. Ma en tua nepovo, tu nur sucesos desproximeskar de mea kordio, e tua chagreno esos tante plu granda. Se tua suspekti esas justa, saveskez ke plezas a me agar tale.

Do, tacez ed obediez mea paroli. Koncieskez ke omna Olimpala Dei ne povos defensar tu, en la kazo ke me expresos sur tu mea sakra iraco.

Tale lu parolis , e la veneracinda Hèrè , qua havas bovala okuli, timeskis, ed el restis silencoza , per domtar sua superba kordio. Ed en la domo di Zevs la Cielala Dei jemis.

E la glorioza mestieristo Hèfaistos paroleskis por konsolacar lua amata matro, Hèrè, qua havas blanka brakii.

- Ya, nia malaji esos funesta e netolerebla, se vi tale interdisputas pro mortivi, e se vi produktas tumulto che la Dei. Nia splendida festini perdos lia joyoza atmosfero, se lo mala vinkas. Me konsilas a mea matro, quankam el ja esas persuadita pri ico, kalmigar Zevs , mea amata patro por ke il ne iraceskez itere e por ke il ne plus perturbez nia festini. Advere, se la Olimpano qua lansas fulmino volas lo, il povas faligar de nia troni ni omna, nam il esas la maxim potentia Deo.

Probez do flexigar lu per afabla paroli, e senfriste la Olimpano esos bonvolanta a ni.

Il parolis tale, e, pos springir, ilu livris profunda kalico a la manui di lua amata matro ed il dicis ad el :

- Esez pacienta, matro mea, e quankam tu esas afliktata, tolerez tua perdo di favoro pro timo ke me videz tu esar male traktata, ho tu qua esas kara a mea kordio.

Desfortunoze, malgre mea chagreno, tun me ne povas sokursar, nam la

Olimpano esas terorigiva adverso. Ja, unfoye, pro ke me volis defensar tu, ilu sizis me per pedo e lansis me de la altaĵo dil deala rezideyo. Dum tota jorno me vagis en la aero, e, kun Hélios, qua su kushis, me falis en Lèmnos, preske senviva. Ibe la homi Sintiana aceptis me lor mea falo.

Tale ilu parolis, e la deala Hèrè, qua havas blanka brakii, ridetis, ed el recevis la kupo de lua filiulo. Pose lu varsis la drinkajo, ye la dextra latero, ad omna cetera Dei, dum cherpar la dolca nektaro en la kratero. Lore ne-extingebila rido sukusetis la Dei felica, kande li vidis Hèfaistos agitar su en la deala seĵorno.

La Dei pose festinis, dum la tota jorno, til la kusho di Hélios. Nulu de li privacesis de egala parto di la repasto, neanke di la soni di la liro splendida quan tenis Apollôn, dum ke kantadis la Muzi singla suafoye per bela voco. Ma pos ke di

Hélios la brilanta lumo extingesis, lore anke li retroiris, singlu a la domo, quan la famoza Hèfaistos, klaudikanta ye amba pedi, konstruktabis habile por li.

Samatempe la Olimpano Zevs, qua fulminas, iris a lua lito, ibe ube il kustumas repozar kande il dormeskas agreable.

Ed il komencis dormar, dum ke apud lu jacis Hèrè, qua posedas ora trono.

(Duro sequos)

LA APARO DIL PLANETO VENERO (VENUS) EN LA KRONIKI

Hike, me tradukas artikleto di jurnaloro raportanta stranja eventi, ne-egardita dal oficala scienco. Ica raportoro, kelkafoye, povas reflektigar e revigar. Singlu pensez to quon lu volas pri ico.

La tabeli di Tirvalur :

Dum la XVIIIma yarcento Jean Baptiste Joseph GENTIL, savozo pri Oriento tre famoza, e Kristana misionero, sendis a Francia astronomiala tabeli venanta de India e qui atestis la alta antiqueso dil Indiana scienco. Inter ica dokumenti, la " tabeli di Tirvalur " lokizesis che la arkivi dil ministrerio pri Marala Afero e semblis pruvar ke la ero nomata " kaliugam " komencabis en 3102 a.K. La Hinduisti same kam la Kaldeani esis tre habila e minucioza astronomiisti e li savigis ke lor la " kaliugam " esis kunjunto dil planeti Saturno, Marso, Jovo (Jupiter) e Merkurio. Li revelis ica kunjunto tante precize ke on povis establisar la exakta dato di ol relate a nia nuna kalendario, t.e. 5108 yari ante nun. La tabeli di Tirvalur tote ne mencionas la planeto Venero, nek lua absenteso nek lua riaparo, olqua devabus eventar e mencionesar. On povas deduktar di co ke kin yarmili ante nun, Venero ne esis en nia sunala sistemo.

La Babilonana tabeli :

Segun la teksti dil Babilonana astronomio, onu parolas pri la ja citita planeti ecepte Venero. La anciena teksti parolas pri olu kom " la granda stelo qua rajuntis la granda steli ". En lia pregi, la Babilonani advokis Saturno, Jovo, Marso e Merkurio ma nulatempe Venero. Kalendario dil Antiqua Epoko trovata en Boghaz Kemi en Avan Azia mencionas certe la steli e la planeti ma Venero indijesas en lua listo. Tale Venero do ne konocesis dal Babilonani vivinta dum la yaro 3000 a.K. Se la misterio qua koncernas ica stelo esas preske kompleta, tamen semblas divenar evidenta ke Venero eniris nia cielo 5000 yari ante nun, cirkume, havanta la aspekto e la malefikanta efekti di kometo. Ka lua arivo produktis granda Terala kataklismi ?

Segun artiklo da Anne-Lise e Thierry Pronnier publikigata en la revuo Les Archives du Savoir Perdu (La Arkivi dil Savo Perdita)

LA MISTERIO DI NAN MADOL

Sur la insulo Temuen, en la laguno di Pohnpei (Ponapé), qua esas una de la insuli Karolina en Mikronezia (Pacifika Oceano) trovasas la ruinaĵi di tre atencinda civito nomita NAN MADOL. Olca kompozetas per 92 artificala insuli cirkondata per muri e separita per poke profunda kanali. La domi konstruktetas ek kruda petri di qua la matiero esas kristalatra bazalto havanta preske quar metri de dikeso. Plura yarcenti ante nun mil personi habitis ica urbo. Submara deskovri arkeologia indikas ke oli konstruktosis ye 200 a.K. cirkume.

Quaracentamil koloni, inter oli kelka pezas plu kam 2,5 tuni, sustenis la grandanombra monumenti lokala. Ica insuleti havanta sis od ok edri atingis inter quar e non metri ye alteso ed esas komparebla a blok-domi konstruktita dum la duesma mondo-milito.

Existas ibe labirinto de subtera paseyi qua deskovresis en 1988 da profesoro Miroslav STINGL, etnologiisto ed historiisto. Una de la paseyi duktas ad-fore sub la fundo dil maro. Segun la insulala legendi la anciena suvereni enterigesis en la «domo dil mortinti». La Japoniani qui okupis la insuli Karolina inter 1919 e 1944 deskovris, lor diversa plunĵi, habiteyi, stradi same kam ica «domo dil mortinti».

Segun la raporti redaktita lore, agi facita sub la maro deskovrigis sarki platina qui forprenesis dum la yari 1930. Desfortunoze ita-epoke la platino exportacesis e la Japoniani utiligis profitoze la rekoliita sarki.

La Anglo James O'CONNELL naufragesis sur ica insulo en 1827. Lu redaktis texto pri lua aventuri e deskriptis la aludita civito tale : " La alta staturo dil petri qui kompozetas la muri esas tante remarkinda ke oli povas instalesir nur per la helpo da mashina instrumenti.

Tamen, la insulani nulatempe disponis tala mashinaro. " Esas vera ke la arkeologiisti konfrontesis a reala problemo kande li volis saveskar la identeso dil konstruktinti di ca edifici. La Usana arkeologiisto David HATCHER CHILDRESS vidis, lor multanombra submara plunĵi, grandanombra erektita monoliti e kelka de li surhavas rektanguli, quadrati e kruci graburita. En 1980 la Usana geologiisto Arthur SAXE exploris la submara pejzaĵo di NAN MADOL e deskovris sennombra koloni, stacanta alonge dextra lineo ed irante til la profundaji dil oceano. La habitanti dil vicinesanta insuli opinionas ke malediko cirkondas ica ruinita civito. Segun la polineziana legendi, l'arkipelago nomesis duacent yari ante nun, la cielala rifo, nam «esas ibe la loko ube la Dei decensis de la cielo adsur la tero.» Esas kelke stranja lektar la sequanta texto : «Uladie, kanoto venis de la cielo. Lu ne venis de la fora maro, ma de la altaĵo dil firmamento. Tri viri esis interne di ol. La fluganta batelo venis a NAN MADOL. Lu superflugis l'insulo e tervenis en lua westo. La viri venigis un de la granda chefi lokala aden lia vehilo. Li flugis kun lu.

Nulu savas pri quo li interparolis, ma kande li retrovenis, la granda chefo divenis la unesma rejo dil insulo.» Specialisto pri astronavigado ed aŭtoro, Walter-Jörg

LANGBEIN, asertas segun anciena legendi rekoliata che la lokala habitanti ke NAN MADOL esis «provizerio abandonata dal Dei veninta de la steli.»

Segun artiklo da Anne-Lise e Thierry Pronnier publikigita en la revuo Les Archives du Savoir Perdu (La Arkivi dil Savo Perdita)

LA RURANO EN LA CIELO

Povra rurano mortabis ed arivis an la pordo di la paradizo. Ibe trovesis samatempe richa siorulo qua anke volis enirar. Balde santa Petrus venis ed apertis la pordo. Il lasis enirar la richo, ma neremarkinte la povro, il riklozis la pordo. La rurano povis audar, ke interne on komencis kantar e muzikar, e ke on aceptis la richo kun granda joyo. Fine la kantado cesis, santa Petrus venis itere e lasis enirar la rurano. Ilca opinionis, ke anke ye lua arivo on muzikos e joyos, ma omno restis tranquila. On aceptis il tre afable, la anjeli venis renkontre lu, ma nulu kantis. Lore la rurano questionis santa Petrus : «Pro quo on ne kantas ye mea arivo, quale on kantis ye la arivo dil richo ? Kad anke hike on esas partisana quale sur la tero ?» -«No, no», respondis santa Petrus, «Ni prizas e ni amas tu quale la ceteri, e tu havos omna cielala joyi, quale la richa sioro. Ma videz, omnadie arivas che ni multa tala povra rurani quale tu, ma de tante richa siori arivas apene un en cent yari».

Segun tradukita rakonto dal fratuli Grimm trovebla en la Greka docolibro pri Ido redaktita da Evangelios Athanassopoulos en 1973

PRI LOUIS DE BEAUFONT

Me skribabis en la Idala Wikipedia ke de Beaufront kom tre konservema homo ne plus povis tolerar la atmosfero dil Espo-movado pro ke ol dominacesis da extremista sinistrani. Kelka personi qui havis la sentimento koncernesar «censuris» ita aserto (quankam i.a. ol anke mencionesas che la Franca Wikipedia ube esas artiklo pri la biografio di markezo Louis de Beaufront) ne aceptesis dal nemulte tolerema anarkiisti qui jeras Ido-Wikipedia e qui volas kaptar nia movado ed utiligar ol por lia idearo tote «politically correct»-a. Desfortunoze por li, malgre plura yari de Ido-aktiveso, la plu multi de li ne dominacas e ne savas bone nia linguo ed havas nek apteso nek inklineso por literaturo (adminime til nun esas tale). Ico supozigas da me ke ica personi ne esas vera Idisti nek vere amas nia linguo, li venas a ni probable segun konsilo e komendo por akaparar nia movadeto ed uzar nia sensignifika «informilo» por lia idei e skopi, nam li volas kontrolar omna informo-fonti irgequo li esez. Ico esas tre sagaca ed inteligenta strategio, regretinde ye la servo di absurda ideologio tote deskonektita de la realeso. Ma ni retrovenez a Louis de Beaufront . Che la tomo II dil Antologio dil IDOLINGUO kompilata da Andreas Juste, me trovis la suba artiklo, redaktita pos la morto di Louis de Beaufront, ye la pagino 127. Yen ol.

Multa pagini esus necesa por rezumar lua imensa labori pri la Linguo Internaciona. Louis de Beaufront saveskis kelka monati antee (t.e. la decido di la

Delegitaro) ka la komitato elektita ne aceptos Esperanto integra ; li demandis kelka modifiki (ne tre multa) qui ne chanjos la traito di la linguo ma plubonigis la genioza inventuro da Zamenhof.

Dr Couturat , eminenta matematikisto e profesoro, indikabis en broshuro kelka punti pri qui esus saja emendar kelke Esperanto. Louis de Beaufront esforcis realigar ta emendi en broshuro qua ne esis komprebla, ma ofresis al delegiti.

(Ni savas pro l'atesto solena da Beauchemin, qua esis testo en Cambridge, ke lo facesis pos e kun konsento da Zamenhof ipsa) (Noto dal Kompilero videz pagini 105 e 106) Ecepte Couturat, li ignoris ke l'autoro esis de Beaufront : il celabis sua nomo sub la pseudonimo : Ido, afirmanta tale ke il volis restar simpla filio di Zamenhof e ke la broshuro esis nura projekto di eventuala emendi, por tale impedir la adopto di altra linguo, exemple Neutral reformita.

Nultempe de Beaufront intencis propagar nova linguo sub la nomo Ido ; la projekto ofrita da Ido devis esar simpla indikilo.

La delegiti disiris pos adoptir principe Esperanto, ma en la sinso indikita da la broshuro anonima kun kelka modifiki.

La majoritato dil Esperantisti ne aceptis la decido, Zamenhof (qua chanjis opiniono pro misterioza motivi, noto dal kompilero) pregis la reformemi ne adoptar la nomo «Esperanto reformita» e fine on komencis uzar la nomo «Ido». Fakto regretinda : «Linguo Internaciona» esabus plu bona e mem «Esperanto reformita».

Qua ne admiros la labori kontinua di ta viro ? Dum ke preske omni nur pensas pri ganar pekunio, il spensis sua forci ed energio tote gratuite por esar utila a sua kunhomi.

Ta rejido (ton dicis a me kanoniko Guignon) vivis povra inter la povri e sakrifikis su tote e komplete por nia grand idealo.

J. GROSS 1935.

Noto :

On savas nun ke Louis de Beaufront naskis ne kom Markezo de Beaufront, sed esis la filiulo de celiba muliero e de potent e richa viro, qua pagis por lua edukeso, ma di qua Louis de Beaufront ne revelis la nomo. Il recevis pose la nomo e la titulo en cirkonstanci quin il anke ne revelis. On ne darfas asertar ke il uzurpis ta nomo, qua esis oficale lua nomo til lua morto.

Probable Guignon e Lemaire konocis la reala fakti ma tacis pri oli. Nulo permisas asertar ke Couturat konocis ta sekreto.

Ma ni pensez : quon sufris de Beaufront lor lektar la poemo da Hermann pri celiba matro !

(Noto dal kompilero Andreas Juste)

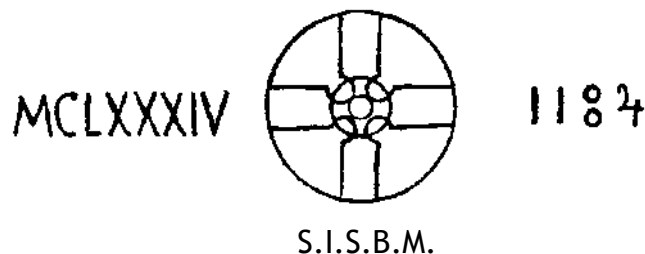
LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : En 1943, viro e lua spozino iras a la hemo di olda mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajeto ube li travivas stranja eventoj.

Dum marchar, Philippe ne evitabis salutar - kun plus multa respekto a la evoza homi kam olta quan kustumale montras la yuni - la tre skarsa cenobiti renkontrata, ed ici, sive viri sive mulieri, salutis ni liafoye kun politeso. Li akompanis sua muta kapo-signo per la charmiva manu-gesto quan agas kelkafoye la Ekleziani.

Arivinta sub la pezoza vulto traborita en la dikeso dil turmo-muri, nia guidanto abandonis ni dum instanto por querar en celeyo enorma klefo per qua il apertis porto fer-plakizita qua posibligis enirar ica misterioza domo.

Nula skulturo e mem nul altra artala temo ornis la enireyo, ecepte ke, ye la klozo-petro, la sama kruco nochizita inkastrita en triopla cirklo de foliaro, kun sube, la enskriburo quan me sorgoze notis :

Nia okuli komence desfacile adaptis su a la mi-ombro qua regnis en ita loko. La aperturi qui devabus muntar la vitrali, esis, koncerne la plu multa de oli, obstruktita per planki, o tante invadata per la klimanta planti ke nula klareso advere povis lumizar la kapelo di qua la vulti esis plubasigita ed ube ni stacis.

Nur de la tektajo falis radio qua lumizis la koreyo per oreo klareso ube dansis miliardi de atomi. Ma ica tante kruda lumo nur plufortigis la desfacilesento sentata da nia okuli por adaptesar a l'obskureso, talamaniere ke esis neposibla a ni perceptar irgo de la arkitekturo di ca loko, sendepende ke lu esez lumizata o ne. Quaze lu kaptasabis dal nokto, nia guidanto desaparitis subite.

Kompreneble, ni atraktesis per la lumo, dum tenar ni reciproke per nia brakii, ni iris vers la unika lumizita parto di ca edificio antiqua, samatempe me exploris per mea bastono la neplana sulo kun petro-plakizuro desjuntita.

- Gesiori, me joyas vidar vi e me dankas vi pro via vizito. Via preonklulo parolis a me pri vi, ma me ne esperis ke Philippe povus tante frue duktar vi til hike !

Ni esis passable konfuzigata e ni probis perceptar ita nevidebla interpelanto, ilqua, deklaris joyar «vidar» ni. Pos avancir ye kelka pazi plusa ; aparitis a ni, ye la limito di la lumo- ed ombro-kono, bizara persono, vestizita per froko blanka quale olta di la monaki.

Il prizentis a ni sua manuo per patralla acepto-gesto. Philippe, stacanta apud lu, kredis ke esas necesa prizentar ni :

- Yen nia gekuzi, Lucienne, Paul... Hike esas Patro Andreas, qua esas mea avulo. Respektoze, ni salutis la regulierulo.

-Mea kar amiki, me komprenas ke vi astonesez pri omno quon vi vidas ed askoltas hike depos hiero, por fine deskovrar en preske mil jaroj evanta abadejo «patri» legale mariajita e qui vivas kun lia filii.

Me ne intencas dicar a vi, de ante, la expliki quin via preavulo aceptos furnisar a vi kun nia asento. Cetere, lo esas interkonsente kun lu, ke ni permissis a vi enirar ica santuario, ube nur nia familiani admisesas depos ke la supreso dil kongregacioni - olqua promulgetis en 1792 - retrodonis a ni komplete libereso relate la Eklezio.

- Sume, se me bone komprenas lo dicita, mea Patro, vi esas la membri, ulamaniere skismana, di abadejo de Benediktani; e depos 150 jaroj vi habitas izolita e retretinta en ica vilajo quan vi kapablesis, danke misterioza geografiala fenomeno, mantenar exter la vivo dil cetera mondo?

- Vu esas perfekte justa; ma me adjuntos a vua paroli ke ita «skismo», segun vua vorto, nur sancionis ja existanta fakto. La komunajo di Perrière existis, on savigos da vu qualamaniere, ja tre longa tempo ante ke lua perfekta Sereneso, Patro Benediktus, sucesez adoptigar da lu regulo qua posibligis a lu vivar en sendependeso, interne dil Eklezio, malgre la granda doktrinala divergi qui diferigis lu del Eklezio.

- Voluntez pardonar, lore intervenis Lucienne, me ne intelektas ke monakala ordeno, quale esas via, e qua citasas kom exemplo inter le maxim severa, povez havar doktrini...ne-ortodoxa. Ulte lo, malgre ica divergi vi povis vivar dum yarcenti en bona harmonio kun religiala autoritatozi qui nule toleris irga ne-egardo a la dogmati.

Patro Andreas ridetis:

- Ni dicernez, e me atencigas vu pri ico unesme, la ordeno dil Benediktani, di qua la ortodoxeso ne kontestesas, de la antiqua komunajo di Perrière qua esas autonoma interne di ca kongregaciono.

- Me komprenas sempre min bone.

- Ico tamen existas anke en mult altra kazi, kara Siorino, kande persono, o grupo (min o plu okulta pro diversa motivi) bezonas oficiala garantio por permanar... e kande lu disponas suficanta moyeni por egardigar lua sendependeso.

La Sekreto di Perrière, ka? Lu esis, saveskez lo, olta dil Reji di Francia, qui esis tre-Kristana Reji preske konstante en opozo min o plu necelite kontre Roma - ed en milito kontre la Santa Romana Imperio di Germana Naciono o Siniori Reji tre-katolika!

- Ma lore, mea Patro, lo esas la tota historio di Francia qua skribesus en ica muri, kad?

- Forsan mem plu kam ico, kar Amiko, nam ne esis plu fidela federiti til Louis XIV kam la reji e nia patri. Omna Franca monarki venis ad-hike, vestizesis per nia lina robo, e, pede di ca altaro, asistis la deala sakrifiko... Itatempe, l'abadejo esis habitejo por la Patri, t.e. por preske mil personi...nunadie...

- Apparent rari nantes in gurgite vasto ... me kredis devar dicar ico per uzar citajo da Vergilius.

(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet - Inter-Kelta Arkidruido

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	2
Rejala Kristnasko por Kate Middleton.....	3
Famoza Letizia di Hispania.....	5
Quale esar viro trans la «tabu»-i en la duadek -e-unesma yarcento ?.....	6
Mea vizito en Metz : urbo inter du mondi.....	7
La tri filifineri.....	13
La interreto kad globaligo od regionaligo ? Kad apertiteso a la mondo o kad izoligo ?.....	15
Reklamo por Idala libri.....	16
Obezeso.....	17
Pri sinkronaleso* ed un de mea anciena interretala mesaji.....	17
Sugesto por ameliorar nia interretala prizento.....	18
Pri la Japoniana linguo.....	18
L'Iliado da Homeros.....	19
La aparado dil planeto Venero (Venus) en la kroniki.....	21
La misterio di Nan Madol.....	22
La rurano en la cielo.....	23
Pri Louis de Beaufront.....	23
La misterio dil obliviata vilajeto.....	25

KELKA IDO-FORUMI

Un de la maxim interesiva forumi esas <IdoCatalaOccitan@yahoogroups.com>. La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye atencinda mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso. Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo esas konsilinda adherar : <idolerneyo@yahoogroups.com>. Politikumado ne esas rekomendata che ica forumo. La politikumado anke ne esas rekomendata che la forumo : <idostab@yahoogroups.com> qua animesas da me. Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun tradukuri dil Odiseo da Homeros qua aparas tempope folietone. Me publikigas ibe preske singladie IDALA JURNALETO. Se on esas kurioza, on povas trovar tote diferanta forumo, qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo : <idisto@groups.msn.com>.

INTERRETALA REVUI

Editerio Krayono editas la interretala revuo ADAVANE ! di la Ido-Societo Hispana, ta revuo aparas ye singla duesma monato. Olu esas trovebla che la sequanta adresi : <www.publikaji.tk> ed <<http://es.geocities.com/krayono/publikaji.html>>.

Ultre lo, che ta adreso on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso.

